

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Torrent Mal
Emplaçament A prop de les Tines de les Ratapinyades.
Alçada: 340

Coordenades:

Latitud: 41.69233
Longitud: 1.90434
UTM Est (X): 408824
UTM Nord (Y): 4616197

Classificació

Número de fitxa 08182 - 100
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Un cop la coberta de l'aixopluc ensorrada, els murs han fet moviment i amb les inclemències del temps i vegetació, s'aniran malmeten i acabaran provocant l'enderroc de la resta de la construcció.

Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A014000030000OI
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca de doble ús, situada a mà dreta, del camí, que baixa de la Serra de Puig Gili cap a la Casa Nova de Sant Jaume. El rebaix de la màquina fa que quedi a un metre d'alçada, per sobre del marge. Està completament envoltada de vegetació que la fan gairebé invisible al caminant.

És una construcció de planta doble, composta per dues estances separades formant un únic cos. Té una planta rectangular que mesura 4,60 metres de façana per 2,80 metres de fondària. A la dreta hi ha l'estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a l'esquerra l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc està parcialment enfonsat, però pels murs restants i el material d'enderroc observats, tenia una estructura troncocònica, amb la coberta plana feta a partir d'una filada de lloses. Mesura 2,50 metres de fondària per 1,60 metres d'alçada conservada i una amplada total d'1,30 metres. El gruix dels murs és de 0,50 cm.

L'enderroc ha colgat la menjadora. La barraca pel pagès, aprofita el mateix mur de construcció. Mesura dos metres de costat (mides preses a l'interior). La coberta és de lloses per aproximació de filades. El cobriment de terra característic d'aquestes construccions ha desaparegut, així com una bona part del voladís. El gruix dels murs és de 50 cm. Els brancals o muntants són rectes, fets amb pedres ben desbastades i escairades, amb una sola llinda, plana. La porta mesura un metre d'alçada per una amplada de 0,65 metres.

Les barraques i aixoplucs amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 10491.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

